

Εντουάρ Λουί: Η ταυτότητά σου δεν είναι ιδιωτική ιδιοκτησία

Ο συγγραφέας Εντουάρ Λουί ερωτήθηκε αν πιστεύει ότι κάποιος που δεν έχει το δικό του βίωμα της ομοφοβίας θα μπορούσε να ανεβάσει μια θεατρική διασκευή ενός από τα βιβλία του. Στην απάντησή του επιχειρηματολογεί ενάντια σε μια περιοριστική αντίληψη της ταυτότητας ως ιδιοκτησίας που ανήκει σε κάποιους από εμάς.

Εχθές, ένας σκηνοθέτης θεάτρου που ήθελε να ανεβάσει μια διασκευή ενός από τα βιβλία μου μού έγραψε. Είπε ότι δεν ήταν βέβαιος αν είχε το δικαίωμα να πει την ιστορία μου, αφού είναι στρέιτ ενώ εγώ είμαι ένας ομοφυλόφιλος που γράφει για την ομοφυλοφιλία. Ορίστε τι απάντησα -και σκέφτηκα ότι θα ήταν καλή ιδέα να το μοιραστώ μαζί σας, να πω άπαξ και διά παντός τι νομίζω για αυτά τα ερωτήματα.

1. Έχεις πάντοτε το δικαίωμα να κάνεις ό,τι θελήσεις και κανείς άλλος δεν μπορεί να σου πει τι μπορείς και τι δεν μπορείς να κάνεις. Οι άνθρωποι που νομίζουν ότι είναι αριστεροί αλλά τραβάνε μια γραμμή ανάμεσα στο ποιος έχει δικαίωμα να μιλήσει και ποιος πρέπει να το βουλώσει είναι στην πραγματικότητα δεξιοί.
2. Η εμπειρία δεν είναι αλήθεια. Μπορεί να είναι μια πηγή της αλήθειας, μπορεί να βοηθήσει, αλλά δεν αποτελεί ποτέ εγγύηση. Στη ζωή μου είδα ομοφοβικούς ομοφυλόφιλους, συνάντησα κάποιους μη λευκούς ρατσιστές και κάποιες μισογυνικές γυναίκες. Η εμπειρία δεν προστατεύει κανέναν από τις ιδεολογίες. Συνεπώς, το ερώτημα δεν είναι ποτέ ποιος μιλάει αλλά τι είναι αυτό που λέει. Το θέμα είναι το περιεχόμενο του λόγου. Το ερώτημα είναι το εξής: Λες κάτι που βοηθά τους ομοφυλόφιλους ή κάτι που τους προσβάλλει; Λες κάτι που μπορεί να βοηθήσει τους ανθρώπους της εργατικής τάξης ή κάτι που τους κάνει λιγότερο ορατούς; Λες κάτι που τους οπλίζει ή κάτι που αναπαράγει την εκμετάλλευσή τους;
3. Οι άνθρωποι που σκέφτονται την ταυτότητα ως κάτι που ανήκει μόνο σε μια ομάδα ανθρώπων είναι καπιταλιστικοί. Αποτελούν μέρος της καπιταλιστικής καταπίεσης. Ομιλούν για την ταυτότητα σαν να είναι κάποια μικρή ιδιοκτησία -το σπίτι μου, το αυτοκίνητό μου, το πορτοφόλι μου, η ταυτότητά μου, η κουιριά μου. Αυτό είναι λάθος. Η ταυτότητά μου δεν μου ανήκει. Ανήκει σε σένα στον ίδιο βαθμό που ανήκει και σ' εμένα. Η ομοφυλοφιλία μου δεν είναι κάτι που μου ανήκει, συνεπώς μπορεί ο καθένας να ομιλεί γι' αυτήν -και πάλι, το ερώτημα είναι τι λένε γι' αυτήν οι άνθρωποι και όχι ποιος μιλάει.

4. Δεν πιστεύω στην ιδέα του σφετερισμού γιατί δεν πιστεύω στην ιδιοκτησία. Και σε κάθε περίπτωση, προτιμώ να ζω σε μια κοινωνία κλεφτών παρά σε μια κοινωνία ιδιοκτητών. Και αγαπώ τον Ζαν Ζενέ περισσότερο από τον Στιβ Τζομπς. (Γνωρίζω φυσικά ότι οι ιδιοκτήτες, ιστορικά, έγιναν ιδιοκτήτες διότι έκλεψαν. Υπάρχει λοιπόν μια σύνδεση ανάμεσα στα δύο, μια σύνθετη σύνδεση. Αλλά τα συμβολικά αγαθά, όπως η γλώσσα, δεν λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο που λειτουργούν τα χρήματα ή η γη. Αν πάρω πενήντα ευρώ από εσένα ή αν σου πάρω τη γη, δεν τα έχεις πια. Αν όμως πάρω την ιστορία σου, την έχεις ακόμη. Η γλώσσα δεν είναι κάτι που μπορείς να κόψεις σε κομμάτια, σε αντίθεση με τα υλικά αντικείμενα είναι κάτι που πολλαπλασιάζεται. Για τον λόγο αυτό, στο πεδίο της τέχνης και της λογοτεχνίας οι ηττημένοι της ιστορίας είναι πάντοτε οι νικητές. Εκείνοι που αποστερήθηκαν τα πάντα είναι εκείνοι που στο τέλος μιλάνε. Εκείνοι είναι που δημιουργούν τα όμορφα πράγματα, γιατί η γλώσσα δεν είναι κάτι που μπορείς να κλέψεις -τουλάχιστον όχι για πάντα. Πάντοτε εκ νέου αναδύεται. Για τον λόγο αυτό, οι μεγαλύτεροι συγγραφείς -ή η συντριπτική τους πλειοψηφία- προέρχονται από καταπιεσμένες πληθυσμιακές κατηγορίες. Για τον λόγο αυτό, οι μεγαλύτεροι συγγραφείς είναι η Τόνι Μόρισον, η Ανί Ερνό, ο Τζέιμς Μπόλντουιν, η Σβετλάνα Αλεξίεβιτς, η Τζαμάικα Κίνκνιτ, η Γιουν Λι, ο Τας Ο.)
5. Εδώ μιλάμε για θέατρο. Το θέατρο έχει να κάνει με την ομορφιά της αποστέρησης. Όταν διασκευάζεις κάτι για τη ζωή μου, παίρνεις τη ζωή μου, την αποστερούμαι, και αυτό είναι κάτι καλό. Γιατί δεν επέλεξα τη ζωή μου. Δεν επέλεξα να είμαι γκέι, να ανήκω στην εργατική τάξη ή να γεννηθώ σε έναν προκαθορισμένο κόσμο. Επειδή εγώ δεν επέλεξα είναι επίσης ζωτικής σημασίας να έχω και κάποιον άλλον να φροντίζει την ιστορία μου για μένα και στη θέση μου. Θα έπρεπε να έχουμε ένα θεμελιώδες δικαίωμα να μην κουβαλάμε τον πόνο ή τη βία που δεν επιλέξαμε ποτέ, να έχουμε κάποιον άλλον να το κάνει για εμάς. Οι άνθρωποι που νομίζουν ότι είναι προσδευτικοί αλλά μας αναγκάζουν να μιλάμε για όσα βιώσαμε, και μόνο για όσα βιώσαμε, είναι βίαιοι. Θέλουν να τραβήξουμε και με το στόμα μας ό,τι τραβήξαμε ήδη με τα σώματά μας, με τη σάρκα μας, ενάντια στη βούλησή μας. Δεν θέλουν να βγούμε από αυτό. Ρωτήστε γυναίκες που βίωσαν σεξουαλική βία: πολλές από αυτές δεν θέλουν να μιλάνε για αυτό, δεν θέλουν να το ξαναζούν μέσα από την πράξη της ομιλίας, δεν θέλουν να έχουν την ευθύνη γι' αυτό. Το να έχουν κάποιον να μιλάει εκ μέρους τους είναι μια απελευθέρωση. Για μένα ήταν. Έγραψα ένα βιβλίο για τον βιασμό. Ο Τόμας Οστερμάιερ το διασκεύασε για το θέατρο. Τα τελευταία δύο χρόνια περίπου δεν έχω νιώσει αρκετά δυνατός για να μιλήσω για αυτό το θέμα, με πονάει, οπότε, κάθε φορά που το κάνει ο Τόμας δεν χρειάζεται να το κάνω εγώ. Αυτός είναι ένας θετικός σφετερισμός. Ένα είδος σφετερισμού που αποδίδει σε όσους υποφέρουν το προνόμιο της σιωπής.
6. Αυτό μου θυμίζει τους ανθρώπους που λένε ότι οι γκέι είναι όλο και λιγότερο πολιτικά στρατευμένοι. Άκουσα κάποιον να λέει, πριν από μερικούς μήνες, «Όταν πηγαίνεις στο Pride, βλέπεις όλο και λιγότερους γκέι, τώρα πια θέλουν όλοι να αγοράσουν ένα σπίτι και να πάρουν σκύλο.» Αλλά γιατί θα έπρεπε ο ρόλος των γκέι να είναι να παλεύουν; Γιατί δεν μπορούν άλλοι να παλέψουν στη θέση μας; Έχουμε ήδη υποφέρει τόσο πολύ στη ζωή μας, τόσο συχνά. Γιατί θα

έπρεπε να υποφέρουμε ξανά παλεύοντας. Το να παλεύεις είναι εξοντωτικό. Το να παλεύεις προκαλεί πόνο, σε κάνει ευάλωτο, σε κάνει και πάλι στόχο. Η πολιτική προκαλεί εξάντληση, ένταση, άγχος, και εμείς οι γκέι είμαστε ήδη εξουθενωμένοι από τη ζωή μας, από τις ύβρεις που δεχτήκαμε στην παιδική μας ηλικία, από την απόρριψη με την οποία ήρθαμε αντιμέτωποι. Έχουμε ένα θεμελιώδες δικαίωμα να ξεκουραστούμε και, κατά συνέπεια, ένα θεμελιώδες δικαίωμα να έχουμε άλλους ανθρώπους να μιλάνε εκ μέρους μας. Προφανώς, θέλω οι άνθρωποι να παλεύουν. Εγώ παλεύω, προσπαθώ να παλεύω, γράφω -είναι το μόνο πράγμα που κάνω. Αλλά είναι κάτι που θέλω να αποφασίζω, όχι κάτι που μπορούν να μου επιβάλουν άλλοι άνθρωποι λόγω της ταυτότητάς μου. Και αναφέρομαι εδώ κυρίως στην ομοφυλοφιλία μου. Αλλά πιστεύω ότι αυτό που λέω ισχύει και για άλλους ανθρώπους εξ ίσου. Η μητέρα μου είναι μια γυναίκα της εργατικής τάξης, και δεν θέλει να μιλάει για τη φτώχεια, δεν θέλει να κάνει πολιτική συζήτηση γύρω από αυτό, είναι υπερβολικά εξαντλημένη από πενήντα χρόνια ζωής στη φτώχεια. Στο εργατικό περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσα, οι άνθρωποι συχνά έλεγαν ότι τα αριστερά κόμματα τους αγνοούσαν -«Κανείς δεν μιλάει για εμάς.» Δεν έλεγαν, «Θέλουμε να μιλήσουμε.» Έλεγαν, «Κανείς δεν μιλάει για εμάς.» Πολλοί άνθρωποι που υπέφεραν πολύ θέλουν να μιλήσουν άλλοι άνθρωποι για εκείνους. Αποτελεί μικροαστική φαντασίωση το να νομίζει κανείς ότι όλοι ονειρεύονται να μιλήσουν για τον εαυτό τους, να προσθέσουν κι αυτή την οδύνη σε όλες τις υπόλοιπες μορφές οδύνης από τις οποίες ήδη πέρασαν. Το πρόβλημα με το πολιτικό πεδίο σήμερα είναι ότι ελέγχεται όλο και περισσότερο από την αστική τάξη, και οι αστοί νομίζουν ότι ο φανταστικός τους κόσμος είναι ο πραγματικός κόσμος.

7. Αν οι γκέι ή τρανς άνθρωποι θέλουν να μιλήσουν για τα εαυτά τους, τότε θα πρέπει να μπορούν να το κάνουν. Αν οι άνθρωποι της εργατικής τάξης θέλουν να μιλήσουν για τους εαυτούς τους, τότε θα πρέπει να μπορούν να το κάνουν. Είναι αλήθεια ότι φιμωθήκαμε για τόσο πολύ καιρό που από πολλούς μετατραπήκαμε σε καρικατούρες. Αλλά αυτό είναι ένα διαφορετικό θέμα. Δεν θα έπρεπε να αποτελεί εμπόδιο στο να μιλάνε άλλοι άνθρωποι. Το να δίνουμε νέα δικαιώματα σε ανθρώπους, όπως το δικαίωμα στον λόγο, δεν συνεπάγεται αφαίρεση αυτού του δικαιώματος από άλλους ανθρώπους. Αυτή είναι, και πάλι, μια τάση συντηρητική. Όλοι οι δεξιοί πολιτικοί παίζουν με αυτή την ιδέα: λένε ότι πρέπει να στερήσουμε από κάποιους ανθρώπους τα δικαιώματά τους προκειμένου να κάνουμε καλύτερη τη ζωή άλλων ανθρώπων. Αυτό είναι ένα ψέμα.
8. Φυσικά, αν έχετε ερωτήσεις, αν έχετε αμφιβολίες, μπορείτε να ρωτήσετε κάποιους γκέι ανθρώπους γύρω σας. Το κάνουμε πάντοτε αυτό όταν δουλεύουμε. Έτσι είναι η τέχνη. Είναι μια συλλογική διαδικασία. Έχει να κάνει με την ανταλλαγή, με την προσπάθεια να φτάσουμε στην αλήθεια. Ακόμη κι εγώ, όταν γράφω για έναν γκέι χαρακτήρα, ή για οποιονδήποτε άλλον χαρακτήρα, ή για τη μητέρα μου, φοβάμαι μήπως δεν είμαι δίκαιος, μήπως είμαι απλοϊκός ή γελοιογραφικός ή μήπως κάτι μου διαφεύγει. Ρωτώ λοιπόν τους φίλους μου, ξαναδιαβάζουν τη δουλειά μου, μού κάνουν προτάσεις. Και κάποιες φορές κάνω λάθη, παρά το γεγονός ότι είμαι γκέι, όταν γράφω για την ομοφυλοφιλία. Γιατί η εμπειρία δεν είναι το άπαν. Οπότε, παρόμοιο θα είναι και για σένα να ανεβάσεις ένα έργο με έναν γκέι χαρακτήρα, ακόμη κι αν είσαι στρέιτ. Θα

δουλέψεις. Έτσι είναι η τέχνη. Θα μιλήσεις. Θα κάνεις λάθη. Θα προσπαθήσεις να τα διορθώσεις. Ανεξάρτητα από το από πού είσαι, ανεξάρτητα από το τι γράφει η ταυτότητά σου, ανεξάρτητα από το με ποιον κοιμάσαι τη νύχτα. Γιατί, και πάλι, το μοναδικό που προέχει είναι το τι θέλεις να πεις -και είμαι βέβαιος ότι θέλεις να πεις χειραφετητικά πράγματα. Γιατί, και πάλι, κανείς δεν μπορεί να σου πει για τι να μιλήσεις και για τι όχι. Γιατί ζούμε σε έναν κοινό κόσμο και τα πάντα ανήκουν σε όλους.

Ελπίζω αυτά τα λίγα λόγια να σου δώσουν δύναμη.

Να έχεις μια όμορφη μέρα,

Εντουάρ

Μετάφραση: Σωτήρης Σιαμανδούρας

Από: jacobin.com [15.4](#)